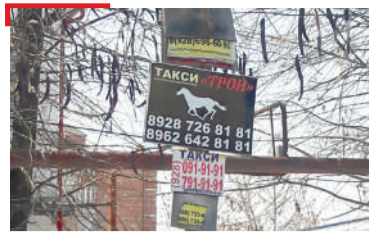

СПОРТ
ГалгIайчен бархI
къона боксер
котваьлар, Ставрополе
дIайихъача турнире

16

IAЪДАЛ
ГалгIайчен шахъарашка
къовсам лоаттабергба,
тайп-тайпара, шоашкара
рекламаш лелаерашца

15

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГAЛГIАЙ МEХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗEТ

№12 (12539)
ГалгIай мархий
бутт,
31 ди, 2022 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
бекарга бетта 1-ча дийнахъа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Знак почета»
яха орден
еннай

КХЕРАМЗЛЕ
ГалгIайчен
Госавтоинспекце
водителашта
хълхдаьккхар, ара
хаоттам во хилар

3

ДОГЦIЕНА ГIУЛАКХ
Госдума депутат волча
Блархой Бекхана,
доккха баркал аьлар
донецкерча лораша

4

ПРОДУКЦИ
ГалгIайче, дикал йола
хьоар кхоачамболаш
хургда

5

ЮКЪАРЛО
МагIалбика района
хъакимаша, культура
тоаяра тIехъа
къахъегача болхлошта,
гIо дергда

6

КХЕТАМЦА КХЕБАР
«Тхо террора духъала
да» яха семинар
дIайихъар вай мехка

8

www.serdalo.ru @gserdalo vk.com/gserdalo Дзен сердало

Керттера вIашагIкхетар

Вай Мехкдаьца Келматанаькъан Махъмуд-
Iаьлаца вIашагIкхетар хилар Россе президента
Путин Владимира

2

Авиокомпане рейсаш

«Аэрофлот» ший болх
тоабь дIахьош я

3

Назране, маьхаш тӀатохарг- доацаш, тӀахьожам лоаттабу

БИАРХОЙ Муслим

Шахьара мэра Йовлой Урусхана оттадаьча декхарах, Назране «горячая линия» оала, телефонаца бувзам лелабара оагӀув болх беш я, цига телефон тохарца бахархой таро я социально-лоархӀамеча кхача продукташта маьхаш лакхдаь моттиг хилча, цунах хоам бе.

«Тушоли бетта тькьаб бархӀлагӀча дийнахьа денз +7(8732)770515 номерах хоам бе йиш я, тика чура маьхаш лакхдаьлга шоашта хоалой.

Цу «горячая линия» мугӀарах хьатеха телефон цаӀ юссаргьац цигара хьал ца довзаш, нагахьа санна из бакхуле, из гӀулакх антимонопольни службе дӀадохьйтаргда», — аьлар шахьара администраце.

Керттера вӀашагӀкхетар Вай Мехкдаьца Келматанакьан Махьмуд-Ӏаьлаца вӀашагӀкхетар хилар Россе президента Путин Владимира

Султыгнакьан Йоакьап

Российски Федераци Президента Путин Владимира кхетаче йир Келматанакьан Махьмуд-Ӏаьлаца, хоам бу Мехкдаь пресс-служба.

ВӀашагӀкхетаре вай Мехкдас белгалдир, республика хьалхашка оттадаь хинна дукхагӀдола кхоачашде дезараш хила доагӀгӀаца боараме дӀадахьа аьттув баьннаб, аьнна. Эггара хьалхарча юхьанца тоаде оттадаьдар, Россе президента теркалдаь, кхоачамбоацараш. Царехдар, региона социально-экономически хьал тоадарах дараш. Теркаме лаьцдар, наха со-

циальни хьал хьаллацара луш дола ахча, дӀаденна ца доалаш говш хилар. «Таханарча дийнахьа ахча дӀацалуш йиса моттигаш яц республике», — аьлар Келматанакьан Махьмуд-Ӏаьлас. Иштта, белгалдир республике дуккха лоархӀаме объект хьалхьаь хилар, Мехка Кьахьемах йолча министерства гӀо а деш.

Хьоахадир, кхы дӀахо йодаца хана, лоархӀамеча мугӀарех йола объект хьал дӀайолае лаьрхӀа хилар.

Кьамаьла юкье вай Мехкдас белгалдир, ковид яхача лазарацара хьал а аттачахьа даккха аьттув баьнналга. Эггара халагӀа йола ха, цу лазараца,

вайцига этгача хана Россе Президента молхашца, лакха говзал йолча лорашца доккха гӀо дир республика. Россе унахӀенон йолча министерства новкьосталца дикка аьттув хилар, вайцигара лораш цу лазара духьала дарбе де кийчбе, йомабе.

Путин Владимира теркал дир, республикере экономически хьал тоалуш латталга, керда гӀишлош хьалхьарца дувзаденаараш а дикагӀа хьале дийрзалга.

Вай Мехкдас республике из болх ма хетта дӀабахьара тӀехьа, лаьгташ кӀезига да аларга хьежжа, дуккхача гӀатех (этажи) латта ценош хьалдара тӀехьа, дӀабахьа беца из болх, аьлар

Россе президента.

Иштта, республике тоаде дезарех да хицара гӀулакх а. Путин Владимира теркаме оттадир, республике ишколаши берий бешамаши тоаш ца хилар. Из хьал тоадара тӀеха, тахан, ма даггара кьахьегаш да тхо аьлар Келматанакьан Махьмуд-Ӏаьлас. Укх шера регионо массе оагӀорахьара тоаяь яьнна дӀачулургьа 20 ишколи 9 берий беши. 2030 шу кхачалехьа, цу мугӀарера кхоачамбоацараш, цьхан кога тӀа даьнна хила деза.

Вай Мехкдас хьоахадир, республике ма даггара болх дӀахьош кьамани, регионални проект хьал йолга.

ГалгӀайчен эскаре Ӏамалде тӀахьехарашта хьалхадоккх, водителя говзал, мах боацаш караерзаяр

ГӀазданакьан Ахьмад

МагӀалбика районе хьалхадоккхар, эскаре Ӏамалде тӀахьеха ха яьннарий, водителя говзал караерзае таро я аьнна. Муниципальни дакьа тӀарча кулгалхочо Кхузнакьан Кьамбулата, совещани дӀайихьар моттигерча администрацей кулгалхошца, МагӀалбика тӀема комиссариата кулгалхочо, ГӀоандалой Микаьила дакьалоацаш, цига дийцар из дош.

Кхузнакьан Кьамбулата дийцар, эскаре Ӏамалде тӀахьехача зӀамигача сагага, водителя курсаш яьха каьхат хилча, ше дӀакхьаьчача, тӀема технически гӀирса водитель волаш эскарера ха яккха йиш йолаш из хилар, ше Ӏамал деча юкьа цо дика

йомаергьа караерзаяь водителя говзал, иштта водителя стаж а хургьа цун.

ГӀоандалой Микаьила аьлар, моллагӀа эскаре ваха веза саг, ший водителя говзал караерзае безам хиларах хоам бой, мах а боацаш, ДОСААФ дешар йомаде йиш йолаш ва аьнна. Деша отгара эшаш дола каьхаташ хьада деза а, уж малагӀаш да а ха йиш я тӀема комиссариате», — аьлар «Сердало» газетата МагӀалбика района администраце.

Кхузнакьан Кьамбулата моттигерча администрацей кулгалхошта тӀадиллар, цунах бола хоам дӀа-юха боаржабе аьнна, цу хьакьехьа тӀема комиссариатаца дагвоалаш хилар а, безам барашта автошколе дешийта таро ялар а лоархӀаме да аьлар цо.

Математиках ЕГЭ дӀалуш ба вай мехкара дешархой

ГӀазданаькъан Ахьмад

Назранерча №6 ишколе, ханал хьалха, математиках ЕГЭ дӀалуш ба вай дешархой. ЕГЭ дӀаяла оттабараш ба, 45 выпускник. Царна юкьерча кхаь саго, болх базови математиках язбергба, дӀахобараш профильни оагӀонца дӀалуш ба. «Экзамен йолаенний нийсса 10 схат даьлча, штатни режимак. Цьхаккха новкьарле йоацаш дика дӀадода из гӀулакх.

Профильни оагӀонца математика дӀалушбарий эггара лохагӀа бола балл, 27-тӀа латт, базови оагӀонца кьахьегарий кхетам пхе баллах бусташ ба. Экзамен дӀаялара кхо балл тоаш ба дешархошта. Теша лов, бераш дика баллаш болаш чакхбаргиларах», — аьлар тха газета интервью луш, дешараи Илмани йолча Министерства кулгалдеча Боканаькъан Аьсета.

ВидеотӀахьожам болаш дӀабода экзамен дӀаялара болх. Укх бетта, 31 дийнахьа, вай дешархоша дӀалургьа кхьча кьамий меттах йола экзамен (яздара оагӀув).

«Аэрофлот» ший болх тоабай дӀахьош я

Султыгнаькъан Йоакьап

ГалгӀайчен Правительстве беча хоамах, «Магас» аэропортера Москве, Шереметьево фекемаш аха долаленнад укх бетта 27 дийнахьа денза. Хоам бу, бӀаьстани, ахкани ха дӀаялалца аьнна, тов бетта 30 денга кхаччалца, сеца ха йоа-

цаш, фекемаш леларгдолга.

Таханарча дийнахьа, Москве уха фекемаш «Победа» яхача авиокомпане да. Белгалде деза, уж хӀара денна ухалга. «Аэрофлот» яхача авиокомпане фекемаш гуйрани, лани ха дӀаялалца аьнна совцаьдар. Таханарча дийнахьа, цу авиокомпане ший

болх юха кердабоаккх.

Цул совгӀа, Самаре а ухаргдолаш да вайцигара фекема. Кхь а юкьейоалае лаьрхӀаца рейсех дувцаш латт, цу даькъа тӀарча наха. «Магас» аэропорт ветеринарни, таможенни, санитарно-карантинни, иммиграционни, погранични гӀулакхашта мел эшаш долча хӀаман тӀехьа кий-

чам болаш — аэровокзал я.

Тайп-тайпарча фе кемашта гӀулакх де йиш йолаш я, из моттиг тахан. Царна юкье я — Боинг, Airbus, Суперджет, ВС-3, иштта, тайп-тайпара вертолеташ тӀайие а аьттув ба цу авиокомпане. Росссе санна, кьамашта юкьера грузовой рейсаш а дӀахьахьа йиш я, тахан, цу авиокомпане.

ГалгӀайчен Госавтоинспекце водителашта хьалхадаьккхар, ара хаоттам во хилар

Султыгнаькъан Йоакьап

ГалгӀай республике гӀоула йолча Госавтоинспекце водителашта а гӀашлошта а хьалхадаьккхар, ара хаоттам хувцабенна хиларах, уж геттара чӀоагӀа, лоралуш хила безар, машен сиха ца лехкар, машенашта юкье-

ра моттиг лораяр. Цу тайпарча хьале да тахан, эттача хаоттамга хьежача, района дукха наькъаш, аьлар ГалгӀай Республика МВД Госавтоинспекце пресс-службе.

ГалгӀай Республика наькъа полице, бахархой терко

тӀаззар машенашта юкье хила еза моттиг лораяра, сихцабалара, машенаш шорттига лехкара. Цу дерригне а таро хулийтаргья, эттача халача наькъа хьалашка, машенашца хьовзам ца хилийта.

Цу тайпара белгга терко е езаш я, гӀашлошта а, ара мух хьекхаш а лоа Юделхаш а хи-

ларах.

ДукхагӀболча наха бӀаргагуш хилац — капюшонаш, е спортивни кийнаш, е зонтикаш бахьан долаш, гонахьа доллар, е машений тата а хозаш хилац. Цудухьа, кьаьстга цу хьалашка, машена водителаш геттара фийла хила беза.

В Ингушетии производят замену общественного транспорта

АХМЕТ ГӀАЗДИЕВ

В Минавтодоре Ингушетии используют каждый погожий день наступившей весны, чтобы навести порядок в своем хозяйстве. В настоящее время дорожные рабочие заняты заменой остановок общественного транспорта, проявляя заботу о пассажирах.

«Параллельно выполняется ямочный ремонт в целях устранения дефектов дорожного покрытия. Также ведётся уборка смёта с тротуаров и проезжей части, производится подбор мусора вдоль бордюров и с газонной части вдоль улично-дорожной сети», — сообщили газете «Сердало» в Министерстве автомобильных дорог региона.

ГалгӀайче, къаман кӀувсий гойтам дӀахьоргба

ГӀазданаькъан Ахьмад

Кхоана, ГалгӀайче паччахьалкхен искусства исбахьлен музее «ГалгӀай догам, кӀувсаш дар Тахильганаькъан Райшата вахаре» яха гойтам дӀабогалу. Цига хьажа венначунна таро хургья, говзанча баьча балхага хьаж, цунна таронаш йовза, къаьнара къаман кулгаговзал мишта кердайоккх го.

«Цу гойтаме го йиш я, ткъо совгӀа элха кӀувсаш-истингаш, уж гойтаргда ГалгӀай Республика искусства цӀихезача болхлочо Тахильганаькъан Райшата, цо тайп-тайпарча ханашка баь кхоллама болх ба из. Цул совгӀа, цига хьабьаьхарий теркам тӀаозаш хургда архивни сурташ, къаман догам тӀа дола сурташ», — аьлар «Сердало» газетата ИЗО музее пресслужба.

Госансамблю «Магас» помогут обновить материально-техническую базу

АХМЕТ ГӀАДИЕВ

На репетиции Государственного фольклорного ансамбля «Магас» побывала сегодня министр культуры Ингушетии Залина Льянова. Она пообщалась с коллективом, изучила условия, в которых работают артисты, и обсудила с руководителем ансамбля Юнусом Кодзоевым накопившиеся проблемы.

«Я слышана об успехах ансамбля на всероссийских и международных площадках и осведомлена о тех проблемах, которые давно стоят перед коллективом. Одна из важнейших задач таких коллективов как ваш — познакомить молодых людей с художественной культурой, помочь им сориентироваться в мире искусства и реализовать свои творческие возможности», — цитирует Залину Льянову пресслужба Минкульту.

Итогом визита министра к артистам ансамбля стало решение оказать им содействие в обновлении материально-технической базы.

Госдума депутат волча Блархой Бекхана, доккха баркал аьлар донецкерча лораша

ГӀазданаькъан Ахьмад

Госдума депутат хиларал совгӀа, лакха говзал йолча хирурга Башанкаев Бадмаси, цунца цхьана тахан, Донецке наха оарцагӀа ухача лораша-волонтераша, лакха мах оттабир Блархой Бекхана шийгара гойтача гӀулакха. Хьалха оаха яздаь ма хиллара, вай мехкахо Донецке ваха, цигарча нахагара хала хьал техка венавар. Бекханаи цунца бахарчарнеи шоашта бӀаргадайра,

бехк боаача нахага кхача лазап, царна детгаденна герза пхорч. Наха, буача кхачаца, хозача дешаца, шоашта мога гӀо даь цӀабаьхкабар уж.

«Блархой Бекхан гӀалгӀай мехкара депутати, нахах кӀоаргга дог лазаша вола саг ва! Донецкерча лорашца ше къамаьл дир цо, унахой хьал тохкаш, цигара кхоачамбоацараш довза гӀерташ.Массанега ладийгӀа, гӀо дергда аз аьнна дӀавахава из. Тахан тхона

гу, кхоачаш кӀира далалехьа цо новкъостал дайта. «ДОК-ТМО» яхача кхуврче, керттерча лора гӀонча волча Плахотников Иванага кхачай уж беркате йола посылкаш. Дег чура баркал оал цу сага массабола лораша», — язду Башанкаев Бадмас, ший Telegram-канале. «Ма дика хет, наьха бала, царгара хало ший хеташ бола нах тахан вайна юкье болаш! Дикача сага оамалех цаӀ я из! ДОК-ТМО тоаба доккха баркал оал наьха гӀайгӀа теркал еш волча

Блархой Бекхана. Хьакхача посылкаш дукха молхаш, пеленкаш, бокхийча наьха памперсаш, хала бадача унахошта эшаш бола тайп-тайпара кхоачам ба.

Бекхан, массане, могаш вахалва хьо йоах хьога! Доккха баркал дайт хьога дег чура! Хьо везаш хьа кулг лоац аз, наьха балех дог лазашвола саг!» — иштта дешаш язду, вай мехкарча депутата, Плахотников Ивана.

Кьонача бизнесменашта, 100 эзар сомагара цхьан миллионага кхоачаш йола, гранташ лургья

Султыгнаькъан Йоакьап

25 шерага кхачанза болча бизнесменашта гӀо дергда Правительства аьлар, мехка Кабмине дӀайихьача кхетаче, Мишустин Михаила.

Шоаш дӀадоладаь хӀама дикка доаржадара тӀехьа, 100 эзар сомагара 500 эзар сомага кхоачаш йолча грантий даьй хургба, Россера кьона кхачьегамхой. Арктически зоне кхачьегарий аьгтув ба, 1 млн гарга ахча эца. Белгалде деза, вай

мехкарча кьонача бизнесменашта, цу ахчах доккха гӀо хурдолга. Иштгача новкъосталца дикагӀа аьгтув хургба шоай гӀулакха беркат доаржаде, наха болх-моттигаш лалашье.

Ала деза, хӀанзолца, цу тайпара новкъостал социальни про-

екташка кхачьегарашта мара ца хинналга. Таханара хувцам, хӀама хьадерий наькъаш шердеш ба. Россерча хьакимаша, цу гӀулакха эшача ахчан кьоастам баьб. 2022 шера, 2 млрд совгӀа ахча да из.

ГалгӀайче, Единоросса, ЖКХ хаттарех тӀаэцаргба бахархой

Султыгнакьбан Йоакьап

«Единая Россия» парте Юкьарлоно нах тӀаийбеча моттиге, ГалгӀайчен тайп-тайпарча юрташ-кара нах тӀаэцаргба, 2022 шера, тушоли бетта 28-ча дийнахьа денз, беркарг бетта цьхоалагӀа денга кхаччалца, ЖКХ дувзадenna хаттараш дашхара.

ЖКХ хаттараш дала, цунах доагӀаш дола къамаьл ха а таро хургья вай бахархой, ГалгӀай республика депутаташка. Из нах тӀаэцара болх дӀахьоргба, Д. А. Медведева «Единая Россия» парте Председателя, республика общественни нах тӀаийбеча моттиге.

Цу тайпара, районашка, шахьарашка, юрташка бахача нахьа таро хургья, депутаташца шоай хаттараш такка.

Наха долча новкъоста-ла, дукха хаттараш кхоачаш-дара тӀаерзаяь общественни мероприятеш дӀахьоргья: Назрань-шахьаре, Магасе, Шолже, Илдарха-ГӀалий тӀа, МагӀалбике, иштта МагӀалбика, Назрановски, Шолжа, ДжӀайрахьа район-нашка.

ГалгӀайче, дикал йола хьоар кхоачамболаш хургда

Султыгнакьбан Йоакьап

Таханарча денна, ГалгӀайче йолча таронаша, дикал лакхайолаш дола хьоар, вай мехка, кхоачамболаш хулийтаргда.

Из аьлар, Илдарха-ГӀала хьоар доаккхача комбината говзанчаша, цига ГалгӀай Республика премьер-министр, Сластенин Владимир, вахача хана.

Из чӀоагӀа лоархӀамае да, кхыча паччахьалкхенаша вай мехка духьала санкцеш яьхача хана, кхачана продукци вайцига кхоачамболаш хилар.

Россе ше, цу тайпарча кхачана продукцеца, ма эшшара, ГӀалашо ю.

Из хаттар регионашка дика кхоачашдеш хиларах чӀоагӀо ю цо, Российски Федераци дика дегӀагара.

Цу хьакьехьа, ГалгӀай Респу-

блика Кулгалхочо Келматанакьбан Махьмуд-Ӏаьлас цкъа белгалдаь Ийнадац, АПК болхлошта, кхачана продукци арахецарашта хьалхашка, тахан, паччахьалкхен эггара лоархӀамагӀа дола декхар латташ хилар-региона кхачана продукцеца ГӀалашо яр.

Хоам бу, Илдарха-ГӀала предприате дика толамаш даьха хиларах, моттигерча кӀих дикал лакха йола хьоар доаккхаш, из Кьилбаседа-Кавказа федеральни даькъа тӀа ядача регионашка лоттадеш.

Хьалхадоккх, карарча хана укхача деннеи-бийсаннеи дӀалаьрхӀаца 1200 тонн хьоар доаккх. Цул совгӀа, цу комбинате эшаш хуле, дӀайолае йиш йолаш цхьаькха хьоар доаккхаш йола оагӀув я, цо таро хулийт тахан, кхачана продукци йохкача даькъа тӀа чӀоагӀа эшаш дола хьоар

даккха 2,5 эзар тоннага кхоачаш.

Хьалхарча даькъе латта декхар да, хьоар доаккхача говзанчий 1000 эзар сома маьхах, вай бахархошка из хьоар дакхачийтар.

Комбинате дика технологически оагӀорахьа эггара дикагӀа йола оборудани я, укхача экологически цена ала хӀама доа-

цаш йола продукци арахеца таро хулл, цул совгӀа, шортта кӀа лораде моттиг а я.

Из эггара лоархӀамае продукци арахецараш лаьрхӀа ба, укхача кхы а гарзай цех, маькхьеш йола цех хьаелла, иштта генарий даьтга даккхара болх дӀаболабе, чич а комбикорм а арахецара оборудовани отгае.

ГалгӀайче экологически шоатта денош дӀахьош да

Султыгнакьбан Йоакьап

ГалгӀайче экологически шоатта денош дӀахьош да, царех дар «Россе Хий» яхача Ерригроссе акцех, республика экологена хетадаьча итта денна мугӀаре дӀадихьар а.

Экологе акци дӀайихьар ТӀой-Юрта, аьнна хоам бир ГалгӀай республика ГӀалама Министерствата пресс-служба.

Шоатта денна акце даькьалоацаш хилар: «Россе экологе юкьарлонна» моттигера отделени, «Дикал ИнГӀУ» студенти организаци, волонтераш-лораш.

Цу тайпара акце болх вӀашагӀбеллар яр, ГӀалама, ресурс-сай Министерство.

Шоайла вӀашагӀкхийтта, барт болаш, дӀабихьача балха экволонтераша 125 гали нувхаш гулийр.

Республика экологе декада дӀадоладелар, карарча шера.

Белгалдаккха деза, бӀаьсти хьаяларца ГалгӀайче муниципальни республикай шоатта денош дӀадахьа доладир тайп-тайпара доазонаш цдендеш.

Цу экологически мероприятешка даькьалоацаш ба масса йолча юрташкара викалаш. Геттара чӀоагӀа хьинаре къаьхьегарех ба школьникаш, стуленташ, кегий бараш. Цудухьа ди тӀехьагӀа совйоалаш латт вай мехкарча юрташка лостам баь йола моттигаш.

ГалгӀайче, прокуратуро аларах, дӀакъайлай 15 Интернет-сайташ, дипломаш, аттестаташ дохкаш хиларах

Султыгнакъбан Йоакъап

Илдарха-гӀала прокуратура, тажхар дӀахьош, гучадаьккхар бокъонах доацаш лакхара, юкъара дешар дийшад аьнна дипломаш дохкаш 15 сайт хилар.

Цу ресурсашка гӀолла, паччахьалкхен кепара каьхата тӀа лакхара, юкъара дешар дийша хилара, харц дипломаш дохкаш хиннад. Российски Федерацие законах, из бокъонаш телхаеш да.

Цу тайпара закон телхадеш йола моттиг юхатохара, шахьара прокуратура 15 административни иск тӀайола заявлени дӀаеяхийтар Илдарха-Гала районни суде, бокъонах доацаш лелабеш бола болх, юхасоцабара лархӀа.

Хоам бу, суде еррига материалаш тажкачул тӀехьагӀа, прокуратуро оттадаьр тӀаййцар.

Карарча хана, Интернет-сайташ дӀакъайлай, кхы дӀахо цар законах доаца дипломаш, аттестаташ дохкаш доацаш.

«Снюс» йохкаш йола интернет-сайташ, дӀакъайлар вай мехкарча прокуратура

Султыгнакъбан Йоакъап

Илдарха-гӀалий тӀарча прокуратура тохкам бир, интернете, «снюс» йохкача 15 сайта. «Снюс» яхар, гӀаьле хьисапе долаш, наьха могошала докка зе а деш дола, дохьаж лоархӀаш да, тахан. Иаьдала болхлочо яхачох, цу сайташка цхьаккха духьале йоацаш паргӀатта дӀачувала йиш я.

Ховш да, тахан из дохьаж дохкара гӀулакх, Иаьдало тӀахьожам беш, цох докка таӀазар деш долга. Цу гӀулакхх дӀар, пхье прокуратура, суде чуденнад. Зуламхой наькъаш тедаш, из тайпара во цар наха юкье доаржадергдоацаш, фильла хила веза вайх хӀара вар, тахан латтача хана.

МагӀалбика района хьакимаша, культура тоаяра тӀехьа къахьегача болхлошта, гӀо дергда

ГӀазданаькъбан Ахьмад

Районерча культура ценошта кулгалдеша кхетаче дӀайихьар, МагӀалбик района администрацен кулгалдеча, Кхузнаькъбан Къамбулата.

Цу районе чудоагӀаш дола культура ценош, таханарча дийнахьа, 11 да. Кхетаче хьакима дувца оттадаь керттера дош дар, культура цен къахьегамхой цу оагӀонцара шоай болх тоабеш, лакхбеш хила безар. Иштта, теркалдир, юрташкар

начӀал дола къонабараш гучабоахаш, царна ховш йола говзал йоаржаяра тӀехьа, къахьегача дезалга. Тахан латтача хана, из хӀама геттара чӀоагӀа терко е езарех да, аьлар Кхузнаькъбан Къамбулата. Хьоахадир, культура цен болхлошта хьалхашка латта кхоачамбоацараш а. Низ дӀа ма кхоачча гӀо деш хургба шоаш, аьлар администрацен кулгалхочо.

«Техьарча шерашка, вай къаман культуран оагӀув тоабара тӀехьа хьадаьраш кӀезига дац. Из хьал тоадеш бола болх

кхы дӀахо а дӀахьоргболаш ба тӀателла. Вай массане кхетаде деза, таханарча дийнахьа из болх лоархӀамергчарех болга. Вайна эш могош йолаш, начӀала тӀехьа къахьегаш, къаман наькаяргӀола, цун сий лакха лоттадергдола тӀехье. Цунга хьежжа, дер дайна уж леларгбоацаш, цхьацца беркатеча гӀулакхашта юкье лаца беза вай. Вай дукха да начӀал дола, цхьацца говзалаш караерзая бераш. Из дӀадахьа, цох шоашта а къаман а беркате кхоане хургӀола наькъаш хьалаца гӀо де

деза царна. Къабстта юртарча кагирхошта геттара чӀоагӀа теркам бе беза», — белгалдир ший къамаьла юкье

Кхузнаькъбан Къамбулата. Шоай оагӀорахьа, хьалхашка латтача цхьацца, кхоачамбоацарех дийцар культура ценой болхлоша. ХӀаьта, уж кӀезига дацар — дӀа-хьа баха машенаш ца хилар, гӀишлошта ремонт е езаш хилар, иштта кхьдараш а. Царна эшаш долча хӀаман тӀехьа, гӀо де хьажу соцам бир Кхузнаькъбан Къамбулата.

Эбарг-Юртарча хьакимаша, шоаш дӀабихьача белхах, дийцар бахархошка

Берданаькъбан Лорс

Эбарг-Юртарча бахархоша йоккха кхетаче йир. Цига дакъа лоацаш хилар: юрта депутатски корпусу болхлой, администрацен кулгалхой, участковый, иштта,

юртарча тайп-тайпарча къахьегача кхуврчай болхлой. Дувца оттадаь керттера дош дар — юртара социальнo-экономически хьал тоадар.

Иштта, керте оттадир све-

тахи, газахи бахархоша ахча дӀацателара гӀулакх тоаде дезалга. Юрта дӀадихьа доккхий дикаш белгалде эттача царех да: Шоссейнеи, Багаеваи урамаш влашкахотташ дола тӀийнаш тоадар, иштта цу юкьеьода куц тоадаь

парк, керда лампаш ехча сийрдаьха цхьацца моттигаш.

ХӀаьта, эггара чӀоагӀагӀа гӀадвугарех да, 720 бера лархӀа йола ишкол йоттари, 220 моттиг йола берий беш тоаеш латтари.

Шолжа районе, кхаь юртарча наьха, кхетаче хилар

ГӀаблаханӀкъан Адам

Чималхе дӀайихьар Аршты, Берда-Юрта бахархошца цхьана йола кхетаче. Цига дакъалоацаш Чималхера бахархой а бар. Гулбеннараша дийцар, лакхехьа белгалъяьча кхаь юрта социально-экономически дегӀаяра дола хьал.

Цига дакъалоацаш хилар: моттигера депутаташ, вай правительства, МВД, прокуратура викалаш.

Хьалхарча дешаца къамаьлдир, Чималхера кулгалхочо АмренӀкъан Ахмада.

Эггара кертте лаьтта хат-

тар-сердалонца ГӀалашо яр кхоачашдар, аьнна белгалдир цо. Цу гулакха, юрта ткьо керда элекролини яьй, цу тӀа сердал лораеш йола 70 лампа а егӀай.

Хицара гулакха а бокьонгахьа даьннад, хьалхагӀа нийслуш хинна кхоачамбоацараш юкьера даьхад, хӀанз, юрта бахача наха, хица ца хаддаш ГӀалашо яьй ала, йиш йолаш да из хьал.

«Юртар вахар тоадара йолча программах, моттигерча ГӀаьдало, Чималхе, берий беш, ишколаш, ФОК — хьалбергӀола заявкаш дӀачуенний.

Массехк кхоачамбоацарех лоархӀаш да, тахан, юртар мобильни бувзама хьал, Интернет.

Селхан кхетаче хилар са, ГӀалгӀай Республика цифровой оагӀорахьа дегӀайоалаяра кердача министраца Бадмайца. Со цига а волаш, из кхоачамбоацар юкьерадаккхара никь лохаш хилар из, кастта цунах а дика хоам хургба аьлар цо», - аьнна хоам бир юрта кулгалхочо.

Берда-юрта кулгалхочо Гадаборшанаькъан Мухьамада яхачох, кастлуш цар юрта зӀамига стадион хьалбергьа. Цо таро хулийтаргьа кагийбарий меттел, боккхийчар а унахӀено лорае, салоӀама моттиге, шоай мукьа ха спортаца ювзаяь дӀаяхьа.

Берда-Юрта юкьерча урам тӀа, из тоаеш, балхаш дӀадахьа

лерхӀ. Из дӀадахача шера «Комфортная городская среда» яхача программах кхаж кхачарах тоаеш я.

Цига иштта, ГӀойогӀаргьа бийсана йоага лампаш, салоӀама гӀандаш оттадергда, нувхаш ю ца легаяра йола пхьегӀа латтаргьа гӀандашта уллув, баьцца-ра кагий гаьнаш дӀайогӀаргьа, цунна йӀоахал хургьа 450 метр. ДӀадахача шера а, бийсана йоагаю лампаш егӀаю укъаза.

Эггара чӀоагӀагӀа гӀадвугар да хьагӀадоагӀаца шера Берда-Юрта 250 моттига лаьрхӀа керда ишкола хьалбергхилар. Дукхача ханашка сатийса хаттар дар из.

ГӀалгӀайчен шахьарашка, нах лела моттигаш тоаеш латт

Султыгнаькъан Йоакьап

«Формирование комфортной городской среды», «Жилье и городская среда» яхача программашта нийсса, 2022 шера, ГӀалгӀайчен Назрань-шахьара администраце вӀашагӀделлаб, Московская урамах №3 йолча, Юкьерча дешара ишкола юхегӀолла, нах дукхагӀа лелаш бола никь а моттиг а тоае, хозье, цига эшаш бола лостам бе, аьлар шахьара мэре.

Эксперташа оттабеча маьхага хьежача, из маьшенаш а нах а лелаш йола муниципальни моттиг я, цу тӀа духа производства а социальни а гӀишлош я, цудухьа, ма хулла, сихагӀа кхоачашдеш латт, цу даькъа тӀара хьал тоадара аьнна, хьалхашка оттадаь декхар.

Хоам бу, из моттиг тоаьчул тӀехьагӀа, укхача салаӀа а цунах шоашта пайда эца а таро йолаш хургба, хӀара, къаман викалаш, яьннача ханага хьежжа доацаш.

2022 шера, ийс муниципальни даькъа тӀа, лакхехьа белгалъяьча программах, уж моттигаш керда яха лерхӀаш я. Проектага хьажача гуш да, цига салоӀама моттигаш кийчьерг хилар. Наха ГӀоховша а, шоай мукьа ха дӀаяхьа а гӀандаш хургда, гонахьара моттиг сийрда яьккха массанахьа ягӀаш лампаш хургьа, хоза зӀамига гаьнаш дӀаегӀа тоаь хургьа парк. Цу гулакха лаьрхӀа, хьа-хьожда лерхӀаш да 136 миллион сом.

ГӀалгӀайчен Илдарха-гӀала кьонача шин вахархочунна, цӀераш хувца бокьо елар

ГӀаблаханӀкъан Адам

Цу тайпара хаттараш даьшхар, Илдарха-гӀала муниципальни даькъа тӀарча, опекунствах йолча коммиссе.

Коммиссе тохкаш хинна заявленеш шиь яр. Шаккхе а царна эшача оагӀорахьа тӀаийцар, аьнна хоам бир, шахьара администраце.

ДӀахо цар тахкар, кхьдола социальни хаттараш.

Уж заявленеш яр, да-нана

доацаш дисача кхелетанза бераша, опекунашка язъаь.

Иштта, тахкар да-нана доацаш бисараш, лаьрхӀа йолча списка юкьебахийтара дола дехар а, цар вахара хьалаш тоадара новкьостал дергдолаш. Цо цхьан кога тӀа

доаккх, социальни наймах доагӀаца бесса, вахара моттиг ГӀалашгьар.

Хоам бу, материалашка хьажачул тӀехьагӀа, коммиссе лаьрхӀар, хьачуеннача заявлене тӀа оттадаь, деррига хаттараш кхоачашде аьнна.

«Тхо террора духьала да» яха семинар дӀайихьар вай мехка

ГӀАЗДАНАБЪКАН АХМАД

«Тхо террора духьала да» яха, терроризма духьале яра хетаь семинар, дӀайихьар СоагӀапчарча культура ЦагӀа. Семинаре дакъа лоацаш хиннараш бар: культура цӀен болхлойи, дешархойи. «Дешархой культура» яхача Ерригача Россе проекта юкъе йодаш яр, из семинар.

«Семинар дӀаяхьара керттера бахьан дар кхувш латта къона тӀехье «терроризм» яхача зуламах лораяр, цох лаьца берашта ца довзараш дӀадовзийтар. Гулбеннараш-ка дийцар, терроризм яхача воча наькъаца, дин цӀхьаккха бувзам боацалга а, е хила йиш йоацалга а. Цу харцнаькъа тӀа баьннача наха доаржадеш дола зуламаш, шоашта тӀехьа

ютача унзарча ларах хьоахадир кхетаче», — аьлар тха газетага МагӀалбика района администрацен пресс-службе.

Семинаре баьхка хилар, пхье вахаре лоархӀаме бола нах. Гулбеннарашта юкъе бар: МагӀалбика района администрацен кулгалхо вола Кхузнаькъан Къамбулат, антитеррористически комиссен хьалха латта Джамбулатов Мухь-

мад, къаман кхоллама ЦӀен кулгалдеш вола Эсмарзанаькъан Галаудин, исбахьален оагӀон кулгалду Абдурзаканаькъан Аьсет, МагӀалбика района КДЦ хьалхле лелаю Хамхой Адам. Иштта, №30, №19, №8 йолча ишколай дешархой. Ший къамаьла юкъе Кхузнаькъан Къамбулата белгалдир, семинар лакхача бораме дӀайихьа хилар. Тер-

калдир, уж тайпара кхетачеш тахан вайна юкъе геттара эшаш йолга. ДӀахьокхача хозача гӀулакхо, дуккхача наьха дегашка, цӀенагӀадар сомадоакх. Цу наькъа тӀа кӀаьд ца луш къахьегаш дӀадаха деза вай дерригаш. Вай барт хуле, кхувш йоагӀа тӀехье а мехка гӀулакх а хозача хьале латтаргда, аьлар Кхузнаькъан Къамбулата.

ГӀалгӀайче халкьан Гадаташ лораду

ГӀАЗДАНАБЪКАН АХМАД

Россе халкьий Гадатий Шу дӀахьош хиларца, иштта «Культура для школьников» яха Ерригросе ведомствашта юкъера культурно-дешара проект маьхал йоаккхаш Эбарга-Юртарча культура ЦӀен сцена тӀа дӀадихьар, гӀалгӀай Гадатех, бегаш беш дола, «Зоахалол».

Из кийч а даь, дӀадихьар Шолжерча РДК кхоллама коллектив яр, шоашта кертте Матенаькъан Гадат а йолаш.

«Бегаш бара тӀехьа дӀахьош долча зоахалоло таро хилийтар, халкьа меттацара говзал йовза а, цун чулоацам мел кӀоарга ба ха а, хӀаьта из, ший тайпара йола хьаькъала ишкола яр.

Цига къамаьлдеш хиннарий бокьо яр, моллагӀча къа-

ман багахбувцамца е оаламашца, кӀоанолгашца, бегашца, фальгашца — метта хозал гойта», — аьнна яздаьдар «Сердало» газета тӀа массехк шу хьалха.

Из деррига го йиш йолаш хилар, цига дакъалаца хьамел венар: хьаьший, хьажархой, доакьашхой. Иштта, цига дакъалоацаш вар — ГӀалгӀай Республика культура министра гӀонча Йовлой Илез, Республика халкьа кхолла-

ма ЦӀен кулгалхо Эсмарзанаькъан Галаудин, РДНТ художественни кулгалхо Абдурзаканаькъан Аьсет, Шолжа района депутатий совета кулгалхо Галбаканаькъан Хаваж, Шолжа района администраце социальни отдела кулгалхо ГӀулой ИбрахӀам, юкьарлонна боккхагӀа бараш, викалаш.

Цига дика дакъалаьцар Эбарга-Юртарча №3 йолча ишкола дешархоша, шоашта кертте гӀалгӀай

метта хьехархо Хоаной Ийса а волаш, Шолжа района пожарно-спасательни колледжа юкьарлонна болхлочо Галай Хьасана, иштта, кхыбараша а.

Кхетаче йистейолаш халкьа кхоллама ЦӀен кулгалхочо, Эсмарзанаькъан Галаудина, Матенаькъан Гайшета баркал аьлар доакьашхошта, ГӀалгӀай Республика Правительства кулгалхочун, Сластенин В. В. цӀерагӀа.

ГалгӀайче, накъаболх патриотически автопробега

ГӀазданӀкъан Ахьмад

Кхоана МагӀалбике, Россе тӀема сийлен шахъаре, дӀахъоргъя автопробег, из хетаяь Сталинграде лавтгача тӀема, из хьалхадаьккхар, Герзах дизача низий, бокъонаш лораьра органиий, тӀема къахьегам Еригроссе ветераний юкӀарлонна организацие.

Цул совгӀа, из патриотически акци хетаяь, Украинерча, цӀаьккха а къамах боагача воча наха, дерригача дуненна а, иштта вай мехка а кхерам тӀатассарах, Россе дӀахъош йолча тӀема операцие.

«Автопробег дӀайолаенний: Астрахане Хулхута-Кизляр-Грозный-МагӀалбик-Назрань-Беслан-Владикавказ-Нальчик-Пятигорск-Черкеск-Ростов-на-Дону-Новочеркасск-Калач-на-Дону-Волгоград — маршрут».

Из йистеяргъя Астрахане. Акце доакъашхоша зизаш дохкаргда, МагӀалбикерча ЦӀи йоагача Салтечун Сийлен Мемориала комплексе. МагӀалбика бахархоша, БӀухоша 1942 шера, МагӀалбика моастагӀ чугӀертгача хана, Кавказа мехкадаьтта тӀакхачара цунна дага хинна, тийша болх бохбеш, цӀихеза тӀема духъале МагӀалбике ярах.

Назране автопробега доакъашхой гӀоргба, ГалгӀай къаман сийлен, дагалоаттама Мемориала комплексе», — аьлар «Сердало» газетга Россе юкӀарлонна ветераний организацие, ГалгӀай моттигерча отделене кулгалхочо ГеласханӀкъан Мухъмада.

Герзах дизача низай, бокъонаш лораерий органиий, тӀема, къахьегам ветераний Еригроссе юкӀарлонна организацие вӀашагӀьеллай 1986 шера. Таханарча денга кхоачаш, цу чу воагӀа 28 млн саг.

ГалгӀайче, Шолжа райсовете, моттигерча финансай урхалено баьча балха, мах оттабир

БерданӀкъан Лорс

Селхан дӀайихъача, Шолжа районни депутатий Совете тӀкъаь пхелагӀча заседане дийцар, Шолжа района финансай урхалено баьча балхах.

Шолжа муниципальни района бюджета, 2021 шера баьча балхах дийцар, финансай урхален бюджетни отдела кулгалхочо, Чекиева

Марета. Цо яхачох, шоашта хьалхашка лавтга бюджетни декхараш диза кхоачашдаьд цу урхалено.

Шолжерча районни совете балхах лавца дийцар, халкъа депутаташта хьалхашка, кулгалхочо Йовлой Мухъмада. Ше къамаьлдеш, цо белгалдир дӀадахача шера даьдаьннар а, иштта дӀахо йодача хана де дезарех лоархӀаш райсовете, карарча шера, хьалха оттадаь

декхараш а.

«ДӀадахача 2021 шера, баьча балхага хьажача, белгалде деза Совете дика болх баь хилар, хьалхашка лавта декхараш тӀехдика кхоачашдар, района кхоачашданза даргдоаца балха декхар даима теркал а деш, цӀаккха лавгӀ ца болийташ, цу хьакъехъа болх дӀабихъа хилар. Бакъда, хӀанзчул тӀехьагӀа де дезар кхы а дукхаргӀа да. 2022 шу, мас-

сехк, цӀоагӀаргӀа къахьегам дезарех хургда, вайна ма харра, керда вахара хьалаш юкъедаьнна а, иштта берригача мехка гӀолла хувцамаш хинна а, ха я вайна хӀанз лавташ яр, цудухъа къаьстга депутаташ бехктокхаме хила беза шоай балхаца, ма хулла, кастагӀа шоашкара дича бакъахъдар юкъе а доаккхаш», — аьлар Йовлой Мухъмада.

ГалгӀайче хала бохкача дезалла новкъостал дир, Илдарха-гӀалий тӀарча гӀаьдала

ГӀаьлаханаькъан Адам

Шахъара администраце, новкъостал дар дехаш, бахархоша даьча кхайкаралга хьожаш я, вахара-бытовой комисси.

Селхан цу тайпара хетаче дӀайихъар.

Еригаш а укхача белгалгъяраш 10 заявлени яр. Царех ялх кхоачашгӀе вӀаштӀехъаьлар.

Хьалхарча аргӀах новкъосталдаьрех бар — цӀи яьнна хиларах, зе хинна ши вахархо, царна ахчанца новкъостал дир, хӀаьга республика араьхарча моттиге ваха дарба де деза-

рех хинначо а гӀо дир. Царех хӀараненна, 20 эзар сом ахча дӀахъожадергда. Иштта, итга эзар сом делар, хала бохкача дезалашта лаьрхӀа.

10 ЮКЪАРЛО

Назрань — Кисловодск автобус, ший рейса, юха араыьнний

Иаблаханакъан Адам

Из хоам тахан бу, шоай Телеграм-канале, ГУП «Ингушавтотранс»

— Наьха дехарех, Назрань — Кисловодск яха автобус, юха ший наькъ тӀа яьнний. Хоам бу, автобус хӀара денна, 12 сахьати 20 миноти яьлча, кердача автовокзала коара дӀаухаргья аьнна. Из маршрут юхасоцаыьяр, «Чагарг» яха цӀермашен араыларца.

Шоашта ха дезаха хӀаман тӀехьа, укх номерах йист хила: 8(8732) 22- 48- 66

«Къилбаседа-Кавказ — 2022: санкцеш латтача хана экономика чӀоагӀьергӀолаш юкъедоаладаьраш» яхача форуме дакъа лаьцар Мехкдас

Султыгнакъан Йоакъап

«Къилбаседа-Кавказ – 2022: санкцеш юьейоала-ья латтача хана экономика хьал эшалургдоацаш дараш лоаттадар» яхача

форуме, СКФО субъекташ-карча кулгалхошца цъьана, дакъа лоацаш хилар вай Мехкда Келматанакъан Махьмуд-Иабла. Из хоам бу, Мехкдас ший телеграмм канале.

«Дувца оттадаь хаттараш, кергтерчарех, да: Санкцеш латтара юкье юртбоахама, гӀишлон, транспортни, промышленни, экономика гӀулакхаши хьали эшалургдоацараш юкъедоала-

де деза», — белгалду Мехкдас. Кхетаче, регионий кулгалхоша дийцар, Къилбаседа Кавказе бахача наха эггара чӀоагӀаргӀа дагадоахтараш, кхоачамбоацараш.

50% бахархошта лов, балха оттаяь ха лоацъяр

Султыгнакъан Йоакъап

«Сердало» газето дӀабихьача тохкамах, цъьацца йолча болхмоттигашкара ха, болхлошта лоацъяра ловш ба, 50% бахархой. ХӀара бетта, 100 сагага хоттам беш тха газето дӀабихьача белхах, 40% бахархой бӀаьстани, ахкани ха латтача хана, балха къоастадаь сахьаташ лоацдича бакъахьа хеташ ба.

Тухан ювцараш, из иштта юкье доладича балха зе хургдоаца моттигаш я. Цул совгӀа, бахархоша теркалду, балха доагӀа алапи тӀерадьккха хила йиш яц аьнна. Тухан санкцеш юкье йоалаыь дерригача хӀаман маьхаш тӀатехача хана, цъьаькха а цӀагӀа те луш долча дено, наха шоай бешамашкара, коашкара гӀулакхаш дӀадерзаде аьттув лургба.

Нах дикагӀа къахьега болалургба, шоай коашка, тховра, дӀаяха беркате ханаш юхайоалаыь. Из гӀулакх юкье долада тарлуш да, еррига болхмоттигаш дикка техкача. Ший оагӀорахьа, цъьа беркат дахьаш хургда из хьал, юкье доладеш хуле.

ГалгӀайче маькха мах цъьан тайпара латт

Султыгнакъан Йоакъап

ГалгӀайче маькха маьхаш тӀатохар дош, дукхача кхачана продукташта уж тӀатехача хиларга хьежжа а доацаш, цъьа ютӀатехача латт. Юкьера хьайцача, цъьан маькхах 20-22 сом дех. Тухан ютӀадийттача маьхашка хьажача из селлара лоархӀама а дац, аьлар ГалгӀай Республи-

ка кхачана продукташ йохкара тӀахьожам лоаттабеча говзанчаша.

Маькх-кхачана продуктех кергтерчарех цаӀ я, цунна мах лакхбаро эконимически лоархӀама хьал хувцаду. Цудухьа, цъьан маькха булка тӀакхеташ болча маьхага хьож, даима регионе гӀолла метел, берригача мехка гӀолла а.

Даима цунна терко лоаттаю Иабдало.

«Хьалхадоккх, Российски Федерацие ялат арахецача хьалхле лелаераша, шоай продукце маьхаш, 2022 шера юхьанцахьа хиннача лоаттаду, хӀана аьлча, цу гӀулакха лаьрхӀа 2,5 млрд субсидеш деннадар», — аьлар Абрамченко Виктор.

Карарча хана, ГалгӀайчен

маькха продукци арахецаш йола структураш, шоаш масахана баьча бесса болх беш я, иштта тайп-тайпарча боахамаша а, шоай продукци ший ханнахьа лоаттаю.

Говзанчаша оттабеча маьхага хьажача, тӀехьарча шерашка лоаттаеш йола маькха продукци, тайп-тайпара ерзаш йоагӀа, из дуккха а дукхагӀа чам болашах а дикал лакха йолаш а я.

Хьу лораярах дара ш дийцар, Иламах йолча Министерства болхлоша

Султыгнакьан Йоакбап

Видеоконференцсвязе г'олла д'айихьача, регионашта юкьерча кхетаче дакъа лоацаш хилар, вай мехкарча Иламах йолча Министерства болхлош. Цу в'ашаг'кхетара кулгалдеш хиннар вар, хьун боахама Департамента кулгалхочун г'онча вола, Караваев Александр. Кхетаче дувца оттадаь кертера дош — бокъо йоацаш хьу тедара г'улакх лорадари, б'лаьстан ха кхачача хьунашта юкье дезача белхашта терко яри. Иштта дийцар, 2022 шера, цу муг'аре д'адахьа дезача г'улакхех.

Вай мехкара, цу кхетачен юкье, дош оалаш хиннар бар — Иламах йолча Министерства кулгалхочун г'онча вола, Султыгнакьан Иаьлеи, хьун реестра т'ехьа болх беш вола, Хазанакьан Мужьмади.

Белгалде деза, дукха ха йоацаш тха газете г'олла, МВД болхлоша, бахархошка кхайкарал даь хилар, хьу бокъо йоацаш тедара т'ехьа, г'од деттаргда аьнна. Хьун т'ахьожаме лоаттабу болх, б'арчача шера юхасоцаргбац. Таханарча дийнахьа, хьун кхоачам эшалургбоаца, цун дозал доьргдоаца наькьаш леладе деза вай масане. Хьун беркат — вай кхоане я!

«Йоккхий вызоваш» яхача г'улакхо, белгалбаьннарый ц'ераш яьхар

Г'адзанаькьан Ахьмад

Илма-технологически проектах йола, «Йоккхий вызоваш» яхача Еригача Россе д'ахьоча конкурсе котбаьннарый ц'ераш яьхар Магасе. Шоай проектий лер'ам бовзийтара т'ехьа, кьахьегаш бола кагирхой т'аййцар яр, республикера берий технопарк «Кванториум».

«Регионални конкурса юкье, шоай проекти белхаш хьекхар 11 финалиста. «Генетика и биомедицина» яха оаг'ув хьокхаш хилар: Назранерча №1 гимназе дешархо Парг'аланаькьан Алия хьалхара моттиг, Буро

К'алхарча №1 йолча ишкола дешархо Гаьгенаькьан Дали шоллаг'а моттиг, Назранерча №1 гимназера Шутурова Лейла шоллаг'а моттиг. «Современная энергетика» яхача даькьах котало яьккхар Тебонаькьан Иаьлас, «Когнитивные исследования» оалача оаг'онах хьалхара меттиг жюрес Маг'албикерча №5 йолча ишкола дешархочун Янданаькьан Адама елар», — аьлар тха газета интервью луш конкурс в'ашаг'беллараша.

«Йоккхийча вызовий» т'ехьара этап, тушола бетта 10-ча дийнахьа д'айолаенна, бекарг бетта 15-ча денга кхачалца, дистанционни форматах д'аг'оргья. Цо юкье лоацаргья

ши тур.

Котбаьннараш гуллургба Соьчерча «Сириус» яхача кхуврче. Цига царга хьеж Илман-

технологически проектни программа. Цу юкье дакъа лоацаш хургба, белгалбаьннарый.

Республика 30 шу дизара хетадаь, лоарх'аьме хувцамаш юкье доаладеш ба вай мехкара энергетикаш

Берданаькьан Лорс

Республика меттаоттаяра 30 шу дузача ден хетадаь, беркате г'улакх юкье доаладеш ба вай энергетикаш а. «Россети Кьылбаседа Кавказ» яхача кхуврча пресс-служба беча хоамах, Шолжа районе, тахан, чуюлаш латт керда кхо воздушни линии. 10 Кв йола тока линии, «Магас» аэропорт чулоацаш я.

6 Кв йолча энергообъекто шийна чулоац, Шолжа-пхье ах моттиги, Эбарг-Юрти. 0,4 Кв

ток лоаттаергья Шолжа-пхье, Ленина ц'ерах йолча урама бахархошта. Цу хувцама юкье яха ерига моттиг, кхо километр совг'а я. Тахан болхлоша хувцаргда шоай ха йиьа даьнна, 36 б'оаг'ий.

Царна когаметта керда цементта б'оаг'ий дог'аргда. Иштта, хувцаргда тишъденна аьшкасаьргаш дикаг'ачарца. Цу юкье йолх, хувцаеза ха хьаькьача, 140 изолятораш. Из беррига болх, 2023 шера бе лаьрх'а, соцам баь, латташ бар, бакьда, вай Иаьдала дехарах, укх бетта кхоачашде лаьрх'а оттадир из.

«Токацара г'улакх, таханарча дийнахьа, лакхача боараме тоадаь латташ хила дезаш да.

Республика ден хетадаь в'ашаг'кхетараш, Шолжа-пхье хургдолаш да. Цунга хьеж-

жа, болх укх бетта д'аболабе лаьрх'ар оаха, — аьлар «Ингушэнерго» филиала кулгалдеча Гоандалой Ислама. Тахан, лакха говзал йола болхлой боахк Шолжа-пхье кьа-

хьегаш. 40% болх йисте а баккха, д'ахьо хьожаш ба уж. Беррига болх Даьла кьахетамца, хьат'абоаг'а бутт бовш йисте баргба.

Къаман яхь йолча вола тӀехьа йиса сийрда лар

«Кавказо кхедаь майра лом» шийх оалияташ чакхваьннача Пхьилекъонгий Османа волах Нурдинах

КЪЫЗНАБЪХАН САФОЙ

Дунен тӀа дахаш, тайп-тайпарча мугӀарера нах бовзаро, дуккхача хламай уйла йит вайга. Хьо цецвоаккхаш, цецвалар совгӀа, вахаре Ia мел йоакхаргӀолча хана хьа, дег чура дӀадовргдоаца, дицъдала йиш йоаца сурт дут цхьаболча наха....

Тхьовра денза вай къаман юкъе оалаш хьаденад хьабкъале болча даьша: «Къаман сий, цун яхь йолча къонгий белаж тӀа латт, оалаш». ХӀара денна, хувцамаш юкъе кхувлаш, дӀадодача вахаро хьагойт из иштта долга! Денал дола во! — къаман оагӀув!

Ишттачарех вар, тахан шоана, вовзаргвола Пхьилекъонгий Османа во! Нурдин. Шийна тӀехьа сийрда, цӀена, виззача къонахчун лар йита дӀавахача Нурдина вахара никъ бӀабхийи халеи хилар. Массе хана къахьегаш, хьабъна ружкъа лехаш баха Iемача дезале кхийнавар Нурдин. Вигъ вошехи, шин йишехи латтар цар дезал. Цхьа беркате, гӀоза вахар кхелла боакхаш хьабънала дезал бар уж. Цар вахаре кӀезига дар, дер дайна денош. Иштта кхебаьбар шоай дезал дас, нанас. Дийша хилар чӀоагӀа лерхӀамае долаш вар Нурдин. ХӀетта кхийнача зӀамагача сага кхетам лакха бар, яьннача ханага хежжа доацаш. Цо кхетадора, цхьаца говзал караерзайича, дийша хилча, вахара накъба тӀа аттагӀа хургдолга. Дийша а ваьнна ший цӀен наха оагӀув болаш, даь, наьна вахар аттачахьа даьккхача, йижарашта, вежарашта новкъостал деш ваха лаьрхӀа вар Османа цӀен воккхагӀа вола во!

Цу уйлашца Шолж-ГӀалий тӀарча нефтяной техникуме деша эттар Нурдин. Дешарца чӀоагӀа чам болаш, хьехархошца бартаца волаш дӀадоладелар цун кхетам эцара денош. Дешарара Пхьилекъонгий-Юрта цӀавеча, цӀагӀа де дезачунга хьожаш, хоза дӀадодар цун вахар.

ЦӀабхьа тӀабенача бало хийцар деррига а!

Хоададир сердалонга долга накъаш! ТӀом яха дош хьахозашехьа тохаделар къонача, денал визза хиннача Нурдина дог. Хьалхарча курса студент вар из цу хана. Даьца, Османаца дагавьлар цу хьабкъе хьа. — «Фу оал Ia, са да, тӀем тӀа дӀагӀо со?» Уйла еш ваьгӀа йист хилар да Осман: «ДӀагӀо хьо тӀем тӀа! Тахан хьа меттиг циггача я. Хьо мо бола къаман къонгаш ба тахан моастагӀчун лар хоадае езараш. ТӀема дӀавала кхеваьвацар аз хьо, бакъда, этта хьал иштта хилча, сийдолашагӀдар харжа деза Ia. Хье ваьнна моттиг йовзаш, гӀалгӀай къаман во! хье хилар дицӀадеш хилалахь тӀема аренашка. Хьай уйлаш массе хана хье Кхеллача, лелавеча Даьлаца хетта волаш вахалахь цӀен ара хьа. Даьлага кхайкаш хилалахь, цхьаь хургвац хьо тӀаккха!», — ишттача дешашца накъаваьккхар дог делхача дас ший цӀен оагӀув хинна воккхагӀа вола во! Елхар нана ша бурилгаш санна хий мехкадеш, вешийна мархӀа хьерчаш, из дӀавахита ца могош кхестар йижарий.

— «Са гӀайгӀа е эшац! Со санна бола дуккхача а къонгаш ба тахан тӀема аренашка лелараш. Вай цӀаи шоаши лораделаш. Къахьегалаш меца ца диса. Хьайбаш, бешамашкара беркат хуле, моцал йоагӀаргьац шуга тӀом бале а. Кхоанен лаьрхӀа хӀама лоаттаделаш массе хана. ТӀом дӀабаллалца моллагӀча хӀаман кийча хила дезаргда шо. ДегӀадале гургда вай! Котало вайга а йолаш хадаргба тӀом Дала аьннадале!». Керч яхача шахьарера дӀадоладелар Нурдина тӀема денош.

Тема исторега диллача вайна хов, из эггара лирагӀа тӀом лаьтгача моттигех йолга. Эбарг-Юртара, цхьа эрсий зӀамагача сугул Нурдинаца тӀом беш. Влаши доттагӀал тосс цар. Нурдина улув хул из тӀом геттара лирбелча. ЧӀоагӀо ю цар, тӀем тӀара

дийна а болаш цӀенах кхете дӀахо доттагӀал леладеш, влаши бувзам ца хоадабеш баха. 1941-ча шера дӀавахача, 44-ча шерага кхаччалца дукха шахьараш моастагӀчунгара хьайоахаш чакхваьннавар Нурдин, бакъда, эггара халагӀа хинна моттигаш яр яхаш, цо йицараш: Керч, Новороссийск, Курская дуга, Сталинград, яр.

Дог майра разведчик волаш моастагӀчун накъаш тедаш лийнача Нурдина лоархӀамае гӀулакх тӀадул. Разведка вола из шийца кхы а кхо бӀухьо а волаш. МоастагӀчун хоабале, цунца хинна кхоь вув, Нурдин герз деттадали ар ала вус. Геттара чӀоагӀа лозабьаца когах, дукха цӀий йоухаш ара уллаш, массехк ди доаккх цо. Нурдина дийчачун юкъера дешаш да ераш — тахан цун вола Салингире хьадувцаш: «Ураотта йиш йоацаш чӀоагӀа човхабаьбар са ког. ЦӀий соцаде гӀерташ эзза хӀама йицар аз кога. Кхо ди дар со иштта улла. Моцала ца вала са а лелаш кхо километр текхаш никъ бир аз, хин тӀакхача гӀерташ. Са хьаьда, кӀалависа улла со, партизанаш тӀакхача, цар гаьна йоацаш иллача юрта йочувихьар. Цхьа, кхийна хьисапе моттиг яр цига, лозабьаь салтий бадаш. Царна юкъе ювилар со а. Армян волаш цхьа хирург вар тхога хьожаш.»

Ший ханна хьа дарба ца дирах, цӀийбенна латгача кого сатоха ца могош, лазер дора бӀухочун. Шоашка хьожаш хиннача лорага дӀабаккхача са ер ког, лазер чӀоагӀа ду сона оал цо. МалагӀча къаман ва хьо, хоатт цунга хирурга. ГӀалгӀа ва цо аьлча, денал долаш зӀамагача са ва хьо, хьа къаман нах дог-майра хул аьле велх лор.

Дас дийцар дагауаш дувц Салингире. Сатоха лургдий хьона хьаьттар сога цу лор волча армашка. Тохалургда аз аьлча, тӀехкарашца йотӀавийхка гонга гӀолла ког дӀабаьккхар са. Цигара Росточерча госпитале дӀабига арабаьхача бӀухошта юкъе хул Нурдин. Цига дӀабугача юкъа а, моастагӀаша кийле яь боабечара боал уж. Разведка ваха Нурдини, цунца хиннараши кхы часте юха ца боагӀаш бисача, из веннар лаьрхӀа, цӀагӀарачарга кьаьхат дайт цун тӀема новкъост хиннача, Эбарг-Юртарча эрсечо. Даьга, наьнага цо яздыача кьаьхата тӀа йоах: «Шун во! Нурдини сои цхьана дар тӀема накъашка. Кхы майрагӀа хила йиш йоацаш тамашийна майра саг вар из. Эзди во! вар оаша кхеваь тӀема хьавеннар. Разведке вахача вахар хьаьдад Нурдина. Са дега дувцалга доацаш хала да, ишттача тӀема новкъостакъастар. Дукха лерхӀамаш хиннадар тха. Бакъда, тӀемо во! ваьвац, тӀемо во! ваьккхав. Шуга сагот ца дар дех аз. Дийна а волаш цӀенах кхете, со воагӀаргва шо долча, шун, деналах визза хинна во! моастагӀа кавеш мишта лаьт-

тар дувца».

Кьаьхат хьабхьаьча доккхача таьзет отт цӀагӀа. Ма даггара елхаш нана, из соцае ца могош кхеста дог деха да. ХӀаьта Нурдин цу хана Росточерча госпитале уллаш вар. Кхы дикагӀа ца хулаш, гонга гӀолла дӀабаьккхача хинна ког беррига дӀабоаккх цун. Ший дог урауьтгаторда къонача зӀамагача сага... Цун бӀаргагара гонахьара бовш аракухьа хӀетта кхийна, дуне довза кхенза бола кагий нах. Ше хьаметтавеча кьаьхат язду цо цӀагӀа. Ког дӀабаьккхалга ца хьодеш, цхьа кӀеззига лозавьаь волаш Росточерча госпитале улл со. Са гӀайгӀа е эшац шоана, дикагӀа хилча цӀенах кхетаргва со оал. Во! веннав аьнна, тӀем тӀара хоам бена, таьзет дӀадихьа, гӀайгӀано вӀашкабихьа дегаш деха багӀа цӀагӀарбараш хинначоь ца кхеташ хьовз. Са вахаре эггара ираз долашагӀа хинна ди дар из яхаш дувц, тӀехьагӀа нанас. Росточе Юбаха деррига тахка лаьрхӀа арабоал, вола тӀехьа деча саготано, бӀаргаш лешаду да, нана. Нурдина дийцар дагауаш Салингире дувц: «Госпиталь йизза салтий бадар. Лозабьаь бадача наха юкъера ший саг вовза хала дар. Массана хьа узамаш латтар. Йоккхача палате гӀолла хьалболабелар са да, нана. Юхьежаш уллар со... Нийса бӀарахьежаш хьаьтлабоагӀаш, со ца вовзаш, дехьабьаьнна дӀахо болабелар. Шорттига дӀакхайда, сай наьна бе даьлла тускар хьаозадир аз. Со ца вовзаш долх шо аз аьлча, юхабийрзар уж. Са когашка Юхайра нана. Фу даьд хьа укх кога, аьлар цо, ког боацалгах вӀалла а сакхувш йоацаш. ХӀама даьдацар цун-м, цхьа кӀеззига лозабьаьб-кх аьлар аз. Сай дӀабаьккхача когал халагӀа дар сона из дӀахайча царна хургӀола хало...Шоашта мел могоар тхона, дезала лш, эздийча хьехам тӀа хилийта гӀерташ тхо кхедаь да, нана бар уж!»

Да, нана госпиталера цӀабаха цхьа ха яьлча, ший дарба чакхдаьккхий цӀакхоач Нурдин. Лаьттар дар 1944 шу, саькура бутт бар ара. Костылешца ког боацаш цӀаваоагӀаца шоай вешийна мархӀа хьерчаш белх йижарий. Вахара хало-м цу тӀа хадаш хилац... Дуккхача шахьарашкара моастагӀ аравоахаш, ший са ца кходеш майра бӀухо волаш тема аренаш тохкаш лийна, тӀемо ког баьккхача, дунен чам, морзал яа кхенза вола Нурдин госпиталера цӀакхьаьча цӀагӀа дарба дӀахо дӀадеш хул.

ЦӀенах кхийтга нийсса кӀира доаллаше хьа, СибарегӀа бодача бӀабхача новкъа воаккх из. Цунца цхьан вагона чу баьгӀаца наха дийцар: «Ког дӀабаьккхача чов тоаяланза волаш цӀий хьаьтладуьла бинташ хувцаш вагӀар из. Цхьан сагаца йист хилар доацаш, вагона даьллача зӀамагача корак ара хьежаш

Юкхьаьчар из Казахстане. Ма дукха латтар цун бӀаргашка... Деррига дуне хьаьрцача санна вагӀар из... ТӀемо могошал дӀаьккхача, эггара эшаш йола маьже Даьхе бахьан дӀаенна саг, шийлача вагона чу велла бӀабхача, бирсача новкъа ваьккхача хийрача мехка ваха вугаш вар. Иззал Iазап лайна деналах ца вохаш цӀенах кхийтгача ший мехкарча феца са даха ираз дитадацар цун! Юьца этгача дешай низ тоаргбоацаш кьизал яр-кх цун дегӀага моастагӀаша лайтар. Фу дар-хьогӀ цун гаьнна хьежача хьабкъалеца, дукха дайнача, дукха лайнача бӀаргашка аьнна хетар... Нурдин бахьан долаш, фронтвик ва царца аьнна, бархӀ гали хьажкӀаш хьаьтладоаккхийт салташа вагона чу. Бахьан Нурдин долаш, цхьаккхача саг моцала кӀала ца вусаьш Юкхьаьчар тхо Казахстане, яхаш дувц тӀехьагӀа наха.

Казахстане вахаш, ког боацаш ма вий аьнна доцаш цхьац ца белхаш леладу Нурдина. Цига йоалаю саг а. Вай къаман нахах саг мехка валалехьа, эггара хьалха цӀаваоагӀа, ший Даьй лаьтга. Сов чӀоагӀа ший мехках хьегаш, кхы воахалац из хийрача наха юкъе.

Дерригача къаман мехка дала бокъо яьлалца, хала вах из. Ше дийна волаш мел яьккхача хьабхьегаш яьккхар Пхьилекъонгий Османа Нурдина. Йоккхача мел дӀайинаяр цо, цӀи йоаккхарг сад бол сом багӀаш. ЛаьрхӀа гуржегӀа ваха, дукха гуржий боалий гаьнаш ера. КоанаIарга бераш лорадеш вагӀаш хулар, хьачубоалабаь сомаш байита. Ше цу беша юкъе пруд хьабир ветерано. Чкъаьрех бизза болча цунга хьажа дукха нах ухар. ДегӀа маьже йоацаш хиннавале а, хайна вагӀа Iема саг вацар из.

Техан во! дувц: «Цхьа чӀоагӀа оаз яхийта велалуш саг вацар из. Камаьрша вар. ЦӀаккхача а цо нах бувцаш хазацар сона. Сагах во хӀама оала гӀулакх вӀалла дезаш вацар. Цунца цхьана хинна тӀема новкъостий ухар тханцига. Эбарг-Юртара цунца лийна эрсе касткастта воагӀар ворда тӀа тайп-тайпарча сомех диза тускараш оттадий. Дукха багӀаш хулар тӀема бирса денош дагалувцаш. Къаьхьегарца чам болаш ваьхар из, ше мел вах. Денал, ший са санна, лораде деза къонахчо оалар. Халонашга духьала увтта Iомаде деза ший дегӀ. Вахара сурт массе хана а цхьатарра хилац».

Вайх хӀарана дегашка яха еза, е таханара маьрша вахар вайна даккхача гӀерташ лаьтгарий цӀераш! Уж сийдола цӀераш — вай кхоанара истори да! ТӀехьено тӀехьенга бувцаш баха беза гӀалгӀай къаман дегашка яхь йола, цун сий лорадеш баьха къонгаш.

ГалгӀайче дакъалоацаш я, региона, 43 проект кхоачаш еш

Султыгнакъбан Йоакъап

ГалгӀай Республика дакъалоацаш я, 43 проект юкьейоаккхаш, цу юкье дукхагӀа яраш я унахцӀенони дешарей оагӀув дӀалоацаш.

ГалгӀайчен Парламенте бюджетах, йоалах йолча комитетта викала Дибаранакъбан Мухьмад-Сале кулгал а деш, вице-спикера Хашенакъбан Азас дакъа а лоацаш, яьржа совещани дӀайихьар. Цига иштта, дакъалоацаш хилар: депутат Пхьарчанакъбан Мухьмад, Дальганакъбан Розат, Республика Кулгалхочун Администрацье, Правительствоа проектни болх вӀашагӀболлара йолча Урхален кулгалхо Малсаганакъбан Бекхан. Мероприяти хетаяь яр, 2021-2022 шера, къаман проекташ маьхальяхара, аьнна хоам бир, ГалгӀай республика Халкъа гуллама пресс-службе.

Из кхетаче дӀахьош Добренакъбан Мухьмада белгалдир, кердача экономически хьалашка, республика бахархой вахара хьалаш тоадара къаман проект чӀоагӀа эшаш хилар а, из маьхал яккхара терко е езаш хилар а, цудухьа, къаьстта, цу деша ГалгӀай Республика Парламента комитеташа дукхагӀа терко ю.

Малсаганакъбан Бекхана белгалдир, ГалгӀайче дакъалоацаш хилар 43 проект маьхал яккхара. ДукхагӀа дакъе из дувзадена да, унахцӀенон, дешара оагӀонаш дегӀайоалаярца.

Россе Минфине, таханарча денна, республике къаман проекташ маьхальяхара хьал, хьалхарча аргӀах латташ да: «Дешар» республике гӀолла — 5,8%, мехка гӀолла-4,4%, «Кхерамзлен машений наькъаш» республике гӀолла — 9,7%, мехка гӀолла — 6,8%, «Халкъашта юкьера кооперацие экспорт» республике гӀолла — 29,8%, мехка гӀолла — 5,6%.

2022 шера, регионе дешара кхуврчашка ремонт е лӀархӀад, иштта хьалъе лерхӀи спортивни майдаш, школалашка спортклубаш.

Политехнически колледжа студенташца, экстремизма духьала, къовсам лоаттабарах дийцар

БӀАРХОЙ Муслим

болх дӀабихьар.

Укх деношка е Ю. И. цӀерагӀа политехнически колледже, ГалгӀай Республика МВД экстремизмаца къовсам лелабеча Центро, хьехархошца, дешархошца «Профилактика экстремизма и терроризма в молодежной среде» яхача темах

Цун маан дар, кагийбарашта юкье зулам доаржергдоацаш, харцахьа дар, нийсагӀа дар, малагӀа да хьалхадоккхаш хилар, эстремизм оалача деша а гӀулакха а ийрча оагӀув гучаяккхар.

Кхетаче дакъалоацаш хилар хьахархой а, иштта

цига дешаш бола кагирхой а.

«Кхетаче, полице болхлоша белгалдир берашта — экстремизма хьадоала зе малагӀа да, цул совгӀа, цу гӀулакха гӀехьаванначунна административни уголовни оагӀорахьа малагӀа бехк хургба, экстремизма, терроризма оагӀорахьа бокъонаш телхаяь моттиг гуча-

яьлча, кхувшбоагӀарашта хьалхашка малагӀа бехктокхам оттаргба, гӀаьдала оагӀорахьара», — аьлар «Сердало» газетага колледжа студенташа.

Кхетаче йистейоалаш колледжа дешархоша, хьехархоша баркал аьлар хьаьшашта, цар иштта, накъадаргдола хьехар шоашта дарах.

Кхетаче йистейоалаш колледжа дешархоша, хьехархоша баркал аьлар хьаьшашта, цар иштта, накъадаргдола хьехар шоашта дарах.

Космосе спутникаш йохийтаргья ГалгӀайчен студенташа

ГӀАЗДАНАКЪБАН Ахьмад

Космосаца дувзадена гӀулакхаш дайзарех ба, тахан, вай политехнически колледжа студенташ бола Бохтаранакъбан Абабукари Батайнакъбан Адами. ПӀатепа дешаш болча кагирхоша Юмадаьд спутникахи ракетахи дарах. ХӀанз

уж кийчо еш ба, седкый долча, шоай хьалхара спутник дӀахеца.

Цу гӀулакха цар оагӀув хьаллаьца, гӀо дергдар ва «Аьттув» яхача, начӀал долча берий кхуврча хьехархо, цу мугӀарерча Илман кандидат волаш белгалваьнна, Пиккиев Валерьян.

«Студенташа тахан шоашкара доккха начӀал гойтад. Шоай кхетам лакхбеш ракетахи спутникаш хьаярхи дарах довзаш, Юмадеш хилар уж. Саькур бетта, хьалхарча дийнахьа дӀайолаенна, укх бетта 30 денга кхаччалца яр, дистанционни оагӀонца дӀахьош йола из программа. ХӀанз, студенташ шоллагӀаца этапе дӀачубаьннаб. Царга

хьеж Курске! ХьатлабоагӀаца бетта дийлагӀаца дийнахьа, цига дӀайоалургья «Курский ConSat» яхача, регионашта юкьерча яхьашта кийчо, цига доакъашхой хургба, космос йовзара гӀехьа гаьна боалаш латта, вай мехкахой», — дийцар тха газета интервью луш дешарахи Илмахи йолча Министрства пресс-служба.

14 ДОКУМЕНТЫ

Минимущество Ингушетии информирует о возможности предоставления на праве аренды:

1. Земельный участок общей площадью 49306 кв.м., расположенный по адресу: Российская Федерация, Республика Ингушетия, Назрановский муниципальный р-н, с.п. Барсуки, категория земель: земли сельскохозяйственного назначения, кадастровый номер: 06:05:0000002:664, в целях осуществления деятельности крестьянского (фермерского) хозяйства.

2. Земельный участок общей площадью 160000 кв.м., расположенный по адресу: Республика Ингушетия, р-н. Сунженский муниципальный, с/п. Нестеровское, категория земель: земли сельскохозяйственного назначения, кадастровый номер: 06:02:0000013:335, в целях осуществления деятельности крестьянского (фермерского) хозяйства.

3. Земельный участок общей площадью 53105 кв.м., расположенный по адресу: Российская Федерация, Республика Ингушетия, «Городской округ город Сунжа», категория земель: земли сельскохозяйственного назначения, кадастровый номер: 06:02:0000008:1047, в целях осуществления деятельности крестьянского (фермерского) хозяйства.

4. Земельный участок общей площадью 100000 кв.м., расположенный по адресу: Республика Ингушетия, р-н Назрановский, северная часть када-

стрового квартала, категория земель: земли сельскохозяйственного назначения, кадастровый номер: 06:04:0000003:135, в целях осуществления деятельности крестьянского (фермерского) хозяйства.

5. Земельный участок общей площадью 400000 кв.м., расположенный по адресу: Республика Ингушетия, р-н Малгобекский, западная часть землепользования ГУП им. Г. Ахриева, категория земель: земли сельскохозяйственного назначения, кадастровый номер: 06:01:0000002:50, в целях осуществления деятельности крестьянского (фермерского) хозяйства.

6. Земельный участок общей площадью 5000 кв.м., расположенный по адресу: Республика Ингушетия, г. Малгобек, ул. Весенняя, 1А, категория земель: земли населенных пунктов, кадастровый номер: 06:01:0100004:4201, в целях осуществления деятельности крестьянского (фермерского) хозяйства.

7. Земельный участок общей площадью 133895 кв.м., расположенный по адресу: Российская Федерация, Республика Ингушетия, р-н Малгобекский муниципальный, с.п. Аки-Юрт, категория земель: земли сельскохозяйственного назначения, кадастровый номер: 06:01:0400001:1568, в целях осуществления деятельности крестьянского (фермерского) хозяйства.

8. Земельный участок общей площадью 170722 кв.м., расположенный по адресу: Республика Ингу-

шетия, Назрановский район, с.п. Плиево, в целях осуществления деятельности крестьянского (фермерского) хозяйства.

Граждане и (или) крестьянские (фермерские) хозяйства, заинтересованные в предоставлении указанных участков, имеют право в течение тридцати дней, соответственно со дня опубликования и размещения извещения, подавать заявление о намерении участвовать в аукционе на право заключения договора аренды такого земельного участка.

Ознакомиться со схемой расположения земельного участка, указанного в пункте 8 данного извещения, в соответствии с которыми предстоит образование земельного участка, возможно в будние дни с 10:00 до 13:00 по адресу: Республика Ингушетия, г. Назрань, ЦАО, проспект Базоркина, 70, этаж 2.

Заявления принимаются по адресу: 386101, Республика Ингушетия, г. Назрань, ЦАО, проспект Базоркина, 70, этаж 2, контактный телефон: 8(8734) 77-11-30.

Способ подачи заявлений: в виде бумажного документа непосредственно при личном обращении или в виде бумажного документа посредством почтового отправления.

Дата начала приема заявлений – 09:00, 31 апреля 2022 г.

Дата окончания приема заявлений – 18:00, 04 мая 2022 г.

Признание и исполнение судебных решений в рамках Конвенции о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским, семейным и уголовным делам 1993 г.

Признание и исполнение на территории Российской Федерации решений, вынесенных иностранными судами, регулируется положениями международных договоров, которые вступили в силу и стали обязательными для Российской Федерации, а не только нормами действующего законодательства Российской Федерации.

Ходатайство о признании и принудительном исполнении решения иностранного суда рассматривается верховным судом республики, краевым, областным судом, судом города федерального значения, судом автономной области или судом автономного округа по месту жительства или месту нахождения должника в Российской Федерации, а в случае, если должник не имеет места жительства или места нахождения в Российской Федерации либо место его нахождения неизвестно, по месту нахождения его имущества.

Если нет оснований к отказу, компетентный суд выносит определение об удовлетворении ходатайства и разрешении принудительного исполнения иностранного судебного решения. На основании вступившего в законную силу судебного определения о признании и разрешении принудительного исполнения решения компетентным российским судом выдается исполнительный лист, подлежащий исполнению в соответствии с требованиями Федерального закона «Об ис-

полнительном производстве», который направляется в территориальные органы УФССП по месту нахождения должника или его имущества.

Заверенная подписью судьи и печатью суда копия определения российского суда о признании и разрешении принудительного исполнения решения иностранного суда направляется в центральный орган иностранного государства через Главное управление (в двух экземплярах).

Например, Конвенцией о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским, семейным и уголовным делам 1993 года устанавливается, чтобы каждая из Договаривающихся Сторон на условиях, предусмотренных Конвенцией, признавала и исполняла следующие решения, вынесенные на территории другого Договаривающегося Государства:

решения учреждений юстиции по гражданским и семейным делам, включая утвержденные судом мировые соглашения по таким делам и нотариальные акты в отношении денежных обязательств;

решения судов по уголовным делам о возмещении ущерба.

Подобное исключает исполнение приговоров (решений) в части взыскания штрафа и конфискации имущества.

Отказ в принудительном исполнении решения иностранного суда допускается в случае, если:

1) решение по праву страны, на территории которой оно принято, не вступило в законную силу или не подлежит исполнению;

2) сторона, против которой принято решение, была лишена возможности принять участие в процессе вследствие того, что ей не было своевременно и надлежащим образом вручено извещение о времени и месте рассмотрения дела;

3) рассмотрение дела относится к исключительной подсудности судов в Российской Федерации;

4) имеется вступившее в законную силу решение суда в Российской Федерации, принятое по спору между теми же сторонами, о том же предмете и по тем же основаниям, или в производстве суда в Российской Федерации имеется дело, возбужденное по спору между теми же сторонами, о том же предмете и по тем же основаниям до возбуждения дела в иностранном суде;

5) исполнение решения может нанести ущерб суверенитету Российской Федерации или угрожает безопасности Российской Федерации;

6) истек срок предъявления решения к принудительному исполнению и этот срок не восстановлен судом в Российской Федерации по ходатайству заявителя.

Решения иностранных судов, которые не требуют принудительного исполнения, признаются без какого-либо дальнейшего производства, если со стороны заинтересованного лица не поступят возражения относительно этого.

М.М. Дуров,

начальник отдела Управления Минюста России по Республике Ингушетия

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

25 марта 2022 г.

№ 38

г. Магас

**О внесении изменений в постановление
Правительства Республики Ингушетия от 17 сентября
2021 г. № 130**

Правительство Республики Ингушетия постановляет:

1. Внести в подпункт «а» пункта 1 постановления Правительства Республики Ингушетия от 17 сентября 2021 г. № 130 «Об изменении существенных условий контрактов, предметом которых являются выполнение работ по строительству, реконструкции, капитальному ремонту, сносу объекта капитального строительства, проведению работ по сохранению объектов культурного наследия и которые заключены в соответствии с Федеральным законом «О контрактной системе в сфере закупок товаров, работ, услуг для обеспечения государственных и муниципальных нужд» для обеспечения нужд Республики Ингушетия» следующие изменения:

а) абзац первый изложить в следующей редакции:
«а) допускается в соответствии с пунктом 8 части 1 статьи 95 и частью 70 статьи 112 Федерального закона «О контрактной системе в сфере закупок товаров, работ, услуг для обеспечения государственных и муниципальных нужд» изменение существенных условий контракта, стороной которого является заказчик, указанный в приложении к настоящему по-

становлению, в том числе изменение (увеличение) цены контракта, при совокупности следующих условий»;

б) в абзаце шестом слова «1 июля 2021 г.» заменить словами

«1 января 2022 г.».

2. Настоящее постановление вступает в силу со дня официального его опубликования.

Председатель Правительства

Республики Ингушетия

В. В. Сластенин

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

29 марта 2022 г.

№ 41

г. Магас

**О признании утратившими силу
некоторых актов Правительства Республики
Ингушетия**

Правительство Республики Ингушетия постановляет:

1. Признать утратившими силу:
постановление Правительства Республики Ингушетия от 26 марта 2019 г. № 42 «Об образовании Комиссии Республики Ингушетия по подготовке и проведению Всероссийской переписи населения 2020 года»;

постановление Правительства Республики Ингушетия от 12 августа 2021 г. № 112 «О внесении изменения в состав Комиссии Республики Ингушетия по подготовке и проведению Всероссийской переписи насе-

ния 2020 года».

2. Настоящее постановление вступает в силу со дня его официального опубликования.

Председатель Правительства

Республики Ингушетия В. В. Сластенин

ОБЪЯВЛЕНИЯ

Утерянный свидетельств о вождении, рег. №443. 06 №00000480 выданный Политехническим колледжем г. Назрани в 2017 году на имя Гатиева Мусы Джамбулатовича, считать недействительным.

Служебные удостоверения, выданные Администрацией Главы Правительства Республики Ингушетия следующим должностным лицам считать недействительными.

Список недействительных служебных удостоверений, выданных сотрудникам Администрации Главы и Правительства Республики Ингушетия, руководителям, заместителям руководителей органов исполнительной власти Республики Ингушетия и иным должностным лицам Республики Ингушетия

Ф.И.О на дату выдачи удостоверения	Номер служебного удостоверения	Дата выдачи служебного удостоверения
Могушков Р.Б.	24	10.10.2019
Цурова З.Б.	154	06.08.2020

ГӀалгӀайчен шахъарашка къовсам лоаттабергба, тайп-тайпара, шоашкара рекламаш лелаерашца

Султыгнакъан Йоакъап

ГӀалгӀайчен пхъешка юрташка, тайп-тайпара рекламаш кхаъч-кхаъчача, шоашкара лелаерашца къовсам лоаттабергба. Цу тайпара, укх деношка Илдарха-ГӀала мзере предпринимателашка дехардир, реклама яра оттаяь йола бокъонаш телха а ца еш, уж хилар, аьнна хоам бу шахъара администраце.

Муниципальни дакъа тӀарча администраце болхлоша оттабеча маъхага хъажача, урама сурт, юкъарлонна моттигий куц-сибат, шахъарашка латтача остановкай хозал лелае таро хилац, кхаъч-кхаъчача, тайп-тайпара рекламаш хъальетташ хилча.

Илдарха-ГӀала кулгалхоша тӀахъийхар предпринимателаш, цу тайпара куц-сибат телхадеш йола моттигаш, республика ша-

хъарашка а, иштта юрташка а ца лелаяр.

Иштта, бокъонах доацаш, шоашкара бакъахъа хеттача моттиге реклама хъалтохаш дола балхаш леладу, цу гулакха лаьрхӀа йолча службашца бувзам а боацаш.

Цул совгӀа, машенашца боагӀача водителашта а, селлара хъалхашка тувсаш йолча рекламаша новкъарле е тарлу. Цу тайпарча хъалашка водите-

ла хала да, наькъа латта знакаш теркал е а, царна терко латтае а йоагӀача бесси. Из доацаш а, электросетей болхлошта а кхъийолча организацешта а новкъа хул из.

Шахъара ГӀаьдало белгалдир, цу тайпара шоашкара, шоай хъалаш маъхалдахара лаьрхӀа, шахъара доазонна зе деш йола рекламаш лелаерашца къовсам хургболга.

ГӀалгӀайче, тахан, дӀайолалу ММА латарах йола Чемпионати СКФО Хъалхлеи

БЕРДАНАЬКАН ЛОРС

Яхъаш дӀахъоргъя, тушоли бетта 30 денгара 31 денга кхаччалца, Назранерча «Магас» спорта Коа. Цу Чемпионате, Къилбаседа-Кавказа федеральни дакъа тӀа, ММА латарах дакъалоацаш хургба, 18 шерагара 20 шерага кхаччалца ха яьннараш, иштта 18 шу совгӀа даьнна маӀа нах. Ткъо, дозалах йола, комплекташ хургъя совгӀата лаьрхӀа йоахараш. Цунах хоам бу, моттигерча спорта Министерства пресслужба.

Цига дакъалоацаш хила тарлу, 200 совгӀа спортсмен, царех 30 атлет ММА ГӀалгӀай ишколера ба. Тахан, тушоли бетта ткъа итлагӀача дийнахъа, халххе финални кийчон яхъаш дӀахъоргъя, хӀаьта кхоана, тушоли бетта 31-ча дийнахъа, дерригача дозалах бола атлеташ латаш хургба хъалхара моттиг яккхара.

Единоборства вӀаший ийнача латара, ГӀалгӀай Республика ММА Федерацие президента Шоанхой Вахас яхар чӀоагӀаду Минспорте, цу тайпара СКФО боарамах йола турнираш дӀахъош хиларо, республика спортсменашта юкъе, шоайла говзал дӀа-юха эца таро хулийт.

Хъу тедарах гӀод ца тохаш дусаргдац аьнна, кхайкарал даьд МВД

Султыгнакъан Йоакъап

Бокъо йоацаш хъун гаьнаш тедаш лелараш, гӀод ца тохаш гучацабоахаш бусаргбац. Тахан цу белха тӀехъа,

тӀахъожам дӀахъош ба МВД болхлош. Хъу лораш бола болх бӀарччача шера дӀахъу.

МВД болхлоша Иаламах йолча министерства болхлошца, хъуна

гаьнашта зе дераш бий хъежаш, тохкама белхаш дӀакхухъ. Белгалде деза, вай республикера хъунаш церах лораяр тӀехъа патрулировани чӀоагӀаьй. Хъун тӀахъожама кхеллача кхувр-

чашка 25 дикагӀа йола, мел эшача кхоачамах кийча йола машенаш я. Хъунаш лораяр вай хӀаране декхар да! Кхайкаралду, хъу толхаш дола гулакхаш ма доаржаде аьнна!

сердало

Учредители:
Правительство
Республики Ингушетия и
ГАУ «Общенациональная
газета «Сердало»

Главный редактор:
Курскиева Х.А.

Адрес Правительства РИ:
360001, г. Магас,
пр. И. Зязикова, 12.

Адрес редакции и издателя:
Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.
Тел.: 8 (8734) 77-11-84
Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована
Управлением Росохранкультуры
по ЮФО.
Пер. номер ПИ № ФС 10-6526
от 5 марта 2007 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены в
компьютерном центре редакции
газеты «Сердало».

Время подписания номера
по графику в печать:
30 марта 2022 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ №1435 Тираж: 2000 экз.

ГалгIайчен, федеральни проектх, спортивни майдаш, объекташ хьальеш латт

Султыгнаькъан Йоакъап

ГалгIайчен муниципальни дешара кхуврчашка, федеральни проектх маьхальяхаро, таро хулийт спортивни майдаш совъяха ди тIехьагIа, аьлар ГалгIай республика Правительстве.

2022 шера, «Бизнес-спринт» федеральни керда программа маьхальяхаро, хьалье лархIад 110 наьхаргIола спортивни майдаш, хIаьта берригача мехка Голла, 82 регионе.

РФ Президента В. Путина белгалдир, Россе бахархой унахIенo а таро а дегIаьр, пачахьалкхе дегIаьоалаяра, къаман керттера дехарах цаI да аьнна.

«Йоккха, халкъашта юкьера спортивни турнираш юкьеяларо, таро хулийт, 2,4 млрд сом тIехьар тIа дала, 94 спортивни майдаш хьалье», — аьлар, РФ Правительства Председателя, Чернышенко Дмитре.

2022 шера ховш хилар, ГалгIайче физкультурно-унахIенон комплексаш (ФОКОТ) хьальяра, 2022 шера, 20 миллион сом хьождаьлга. Цу тайпара, республика хьаьхожадаь, хьаде дезача балхах дола ахча, республике хьаьхоач РФ премьер-министра Мишустин Михаила баьча соцамах.

Деррига а «Бизнес-спринт» федеральни проектх, республике хьаьдайтаргда 120 миллион сом, из дIадохийтаргда ГалгIай республика дешара кхуврчаш, иштта спортивни майдаш дегIаьоалаш.

Карарча хана, Россе регионашка Голла дIаьхожадаьд 5 млрд сом. Еьригаш а дIалаьрхIаьча 2022 шера 200 спортивни майдаш хьалььегьа Еьригача Россе Голла. Цу массанаьха мел эшаша йола спортивни оборудованеш, тренировкаш дIаьхаро бола бизза ГIирс, инвентарь хургья.

Эксперташа яхачох, 2030 шерага кхоачаш спорта объекташ частни инвестораша деча новкъосталах хургья.

ГалгIайчен бархI къона боксер котваьлар, Ставрополе дIаьихьача турнире

БЕРДАНАЬКЪАН ЛОРС

Ставропольски края, Суворовская яхача станице йистеялар «Юность России» РОФСО Хьалхле, из дIаьхош яр 13-14 шу даьннарашта юкье.

Яхьашка дакъалоачаш хилар 113 спортсмен, Россе тайп-тайпарча минигашкара гулбена бар уж. Царна юкье бар ГалгIайчера спортсменаш а.

Вай бокса ишкола викалаш болаш, цига ваха хилар 13

атлет, царех бархIане цига котало а яьккхар. ХIанз вай боксерашка кхоь дошо, ший дото, кхоь геца майдилгаш я.

Эггара лакхагIа лагIа тIа эттар: Овшанаькъан Абдулла, Дзейтанаькъан ИбрахIам, Малсаганаькъан Хьамзат.

ШоллагIча лагIа тIа эттар — Точанаькъан Або-Солехь, Боканаькъан Ислам. Геца совгIаташ кхачар: Хамхой ИбрахIамага, Балайнаькъан Акроманага, Джандиганаькъан Саид-Мухьмадага.

«Ади Ахьмад» спортклуба викалаш, Москва Хьалхлен котбалархой хилар

ТIАБЛАХАНАЬКЪАН АДАМ

Россе столице йистеялар, греко-римски латара, кагийбарашта юкье дIаьхош хинна, Москва Хьалхле.

Цига дакъалоачаш хинна-

ча, «Ади Ахьмад» спортклубе Юмалуш болча кхачанне, турнира итогех, кхо майдилгаш яьккхар.

Цунах хоам бу, Белхарой Руслана, спортивни латарах йолча республика Федерацие президента аьнна хиларца тешалдеш, моттигерча спорта

Министерства пресс-служба.

Вай атлеташа цаI «дошо», ший «дото» майдилгаш яьхай.

Эггара лакхагIа толам баьккхар, 57 кг дозал дарашца латаш хинна, Дзейтанаькъан Махьде.

ШоллагIа моттигаш яьхар,

75 кг, 85 кг дозал долаш, Йовлой Хьамзат-Хана, Хамхой Ансара.

Цу яхьашка хьаьхоастабеш бар, Села бетта, Башкортастан дIаьлолуш йолча Хьалхлен доакъашхой.